

ทางออกประเทศไทย..... การนำคุณค่าสหกรณ์แก้ปัญหา ความเหลื่อมล้ำและสร้างความ เป็นธรรมแก่สังคม

ท่ามกลางปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย ที่มีการแบ่งข้างอย่างชัดเจนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลและอีกกลุ่มเป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล สถานการณ์การชุมนุมเรียกร้องที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้ลุกลามไปทั้งในภาคการผลิต การค้า บริการ การลงทุน และการบริโภค จากรายงานของบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Moody's) ชี้ว่า อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในปี 2557 และปี 2558 จะชะลอตัวต่ำกว่าร้อยละ 3 ซึ่งต่ำกว่าอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.8

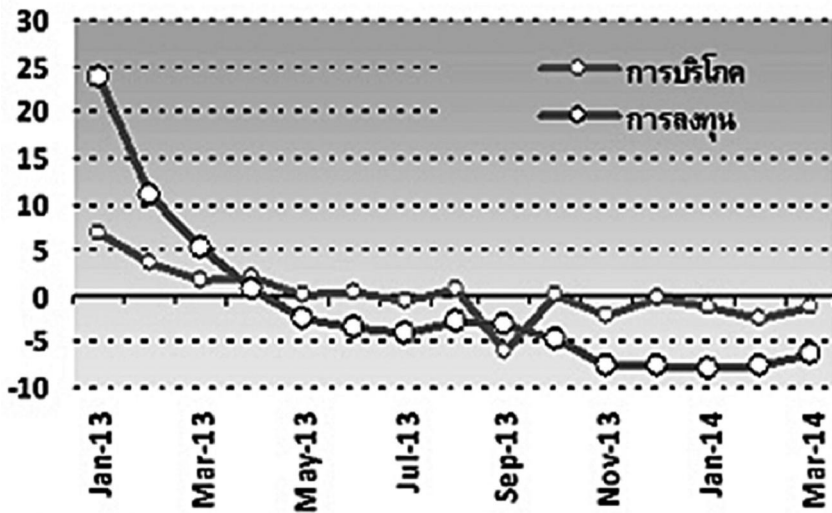

กลุ่มคนเห็นต่างทางการเมือง

ดัชนีการบริโภคและลงทุนภาคเอกชน (%YoY)

ที่มา: ธปท. คำนวณโดย TMB Analytics

สถานการณ์ดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกคน ส่วนแนวทางแก้ปัญหาคงต้องพิจารณาให้ลึกกลงไปถึงรากแห่งปัญหา ซึ่งมีไม่ใช่เพียงแต่ปัญหาด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เชื่อมโยงมาจากปัญหาด้านสังคม การเมือง การปกครองที่ก่อให้เกิดความไม่สมดุล มีการได้เปรียบเสียเปรียบของประชาชน โดยยังไม่มีมาตรการเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเหล่านี้ได้ ข้อมูลของสภาพัฒน์ ชี้ว่ารายได้เฉลี่ยระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะดีต่างจากกลุ่มคนที่มีฐานะไม่ดีถึง 9 เท่า ในขณะที่กลุ่มคนที่มีฐานะดี มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 12 ของประชากรไทย ที่ผ่านมากการให้บริการของภาครัฐแก่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการสงเคราะห์มากกว่าการให้ความรู้และมุ่งพัฒนาให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาและร่วมมือกัน จึงส่งผลต่อสมรรถนะและขีดความสามารถของประชาชน ตลอดจนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น จึงทำให้ประเทศไทยยังคงอยู่ในสถานะการเป็นประเทศรายได้ปานกลางมากกว่า 30 ปี ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ได้พัฒนาไปไกลแล้ว เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย

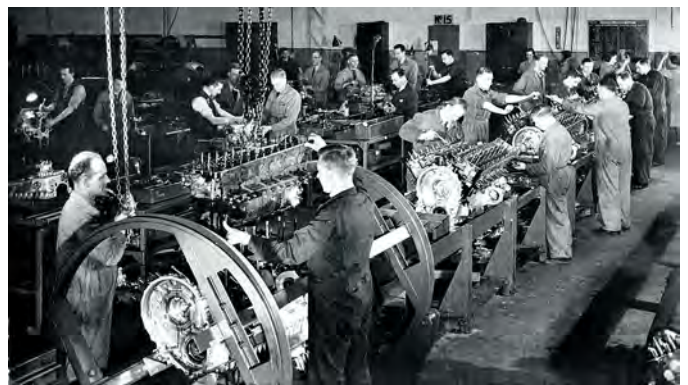
การหามาตรการและวิธีการที่จะเป็นทางออกของประเทศ จำเป็นต้องพิจารณาให้ลึกไปถึงรากของปัญหา จึงเป็นที่มาของโจทย์ใหญ่ในสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งต้องขจัดออกไป และหาแนวทางหรือวิธีการที่เป็นทางออกของประเทศ โดยประเด็นสำคัญ จะต้องเป็นไปในแนวทางที่ประชาชนมีเสรีภาพ มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเข้า

ถึงฐานทรัพยากร ทั้งด้านการศึกษา ที่ดิน น้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยการผลิต แหล่งทุน ตลาด และข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน และส่งเสริมให้คนส่วนใหญ่ในประเทศที่ไม่เคยได้รับโอกาสให้ก้าวขึ้นมายืนในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และก้าวเข้ามาเป็นพลังสร้างสรรค์ในการยกระดับความสามารถของประเทศ และการมีสันติสุขในสังคม

แนวทางหนึ่งซึ่งคนทั่วโลกกว่า 900 ล้านคนในกว่า 100 ประเทศ นำมาใช้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่คนในสังคม คือ “การสหกรณ์” ที่กำเนิดขึ้นในช่วงเวลาที่ประวัติศาสตร์ยุโรปบันทึกว่าเป็น “ทศวรรษแห่งความอดอยาก

การปฏิวัติการเมืองในฝรั่งเศส

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในอังกฤษ

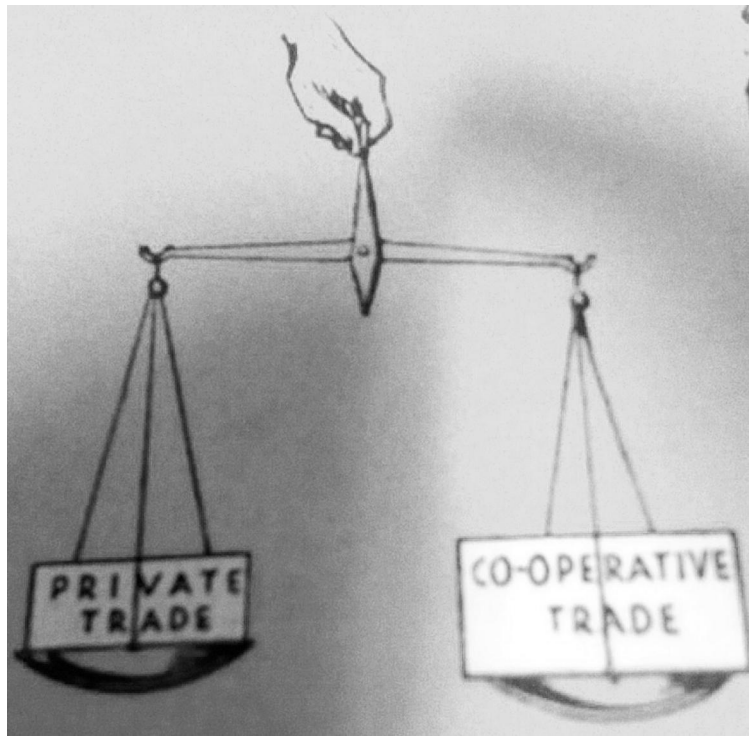
ทิวโหย: ค.ศ. 1840-1849” ซึ่งมีมูลเหตุมาจากผลพวงของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในอังกฤษ และการปฏิวัติทางการเมืองในฝรั่งเศส ทำให้ระบบทุนนิยมเติบโตและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่การประกอบการขนาดใหญ่ ซึ่งมีความได้เปรียบจากการประหยัดต่อขนาดของธุรกิจ และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในครัวเรือนต้องเลิกกิจการ ในขณะที่คนงานถูกเลิกจ้าง เกิดปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนทั้งเรื่องค่าจ้างแรงงานและราคาสินค้าที่กำหนดจากนายทุน ซึ่งการหาทางออกในช่วงเวลานั้นมีหลายแนวทาง แต่ที่น่าสนใจ คือ การจัดตั้ง “สหกรณ์” โดยประชาชนที่มีความเชื่อว่า **ความซื่อสัตย์ การประหยัด การออม และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน** เป็นแนวทางที่จะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมของพวกเขาได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นในปี ค.ศ. 1844 สหกรณ์แห่งแรกจึงได้จัดตั้งขึ้น ณ เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ และได้ขยายตัวไปในทุกประเทศ จนถึงทุกวันนี้

ตลอดห้วงเวลา 190 ปี ที่ผ่านมา มีเรื่องราวดีงามเกี่ยวกับการสหกรณ์ที่ชี้ให้เห็นการสืบทอดเจตนารมณ์ของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ที่มีความศรัทธาและเชื่อมั่นใน “ค่านิยมทางจริยธรรมของสหกรณ์” ได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์ตัวแบบธุรกิจที่เป็นกลไกของภาคประชาชนในการฟันฝ่าอุปสรรคจากระบบทุนนิยมที่ใช้ “กำไร” และ “ศักยภาพของธุรกิจขนาดใหญ่” ซึ่งมีความสามารถในการแข่งขันที่เหนือชั้นกว่า

สถานการณ์ที่ทำให้มวลมนุษยชาติได้หันกลับมาทบทวนถึงผลกระทบในเชิงลบที่มีต่อแนวคิด “ทุนนิยม” และหิบบอก “สหกรณ์” ในฐานะที่เป็นทางเลือกของประชาชน ได้เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจโลก (ปี พ.ศ. 2550) หรือรู้จักกันในนามของวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ที่ได้สร้างผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อระบบเศรษฐกิจในหลายทวีป ทั้งภาครัฐ และเอกชนอย่างยาก

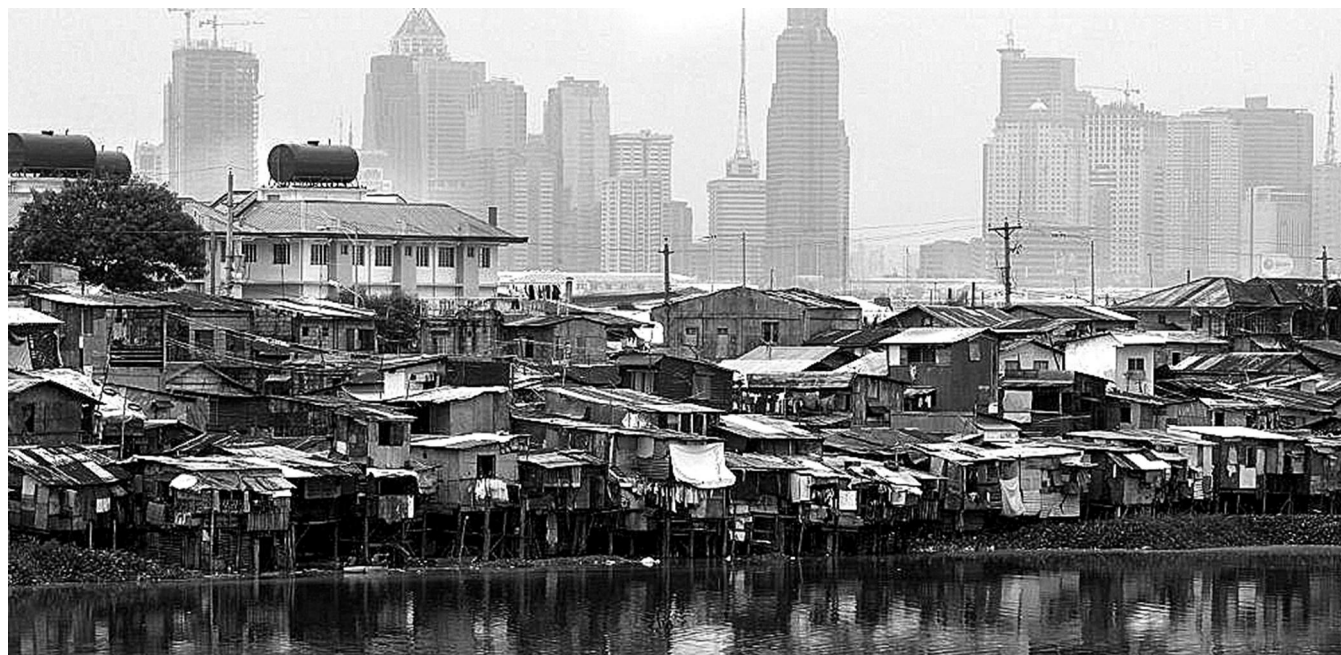

ความสำเร็จของการใช้สหกรณ์แก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม

ที่จะลืมได้ ในสถานการณ์วิกฤตดังกล่าว ตัวแบบธุรกิจสหกรณ์ กลับได้รับการเชิดชูจากองค์การสหประชาชาติว่า ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตดังกล่าวแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลสำคัญ 2 ประการ **ประการแรก** เป้าหมายสหกรณ์มิได้มุ่งไปที่ “กำไร” หากแต่มุ่งไปที่ “บริการที่มีต่อสมาชิกและชุมชน” ดังนั้นธุรกิจสหกรณ์จึงไม่เข้าไปติดบ่วงของธุรกิจแก๊ง

กำไร ประการที่สอง สหกรณ์เป็นขบวนการทางสังคมที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างสรรค์คุณค่าสหกรณ์ในกลุ่มประชาชนที่ตั้งมั่นอยู่ในค่านิยมทางจริยธรรมแห่ง**ความซื่อสัตย์ เปิดเผย รับผิดชอบต่อสังคม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น** ซึ่งเป็นแบบแผนที่สืบทอดมาจากผู้ริเริ่มการสหกรณ์ และนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ซึ่ง

ความแตกต่างที่เห็นในสังคม

ครอบคลุมทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม บริการ ผู้ใช้แรงงาน การค้าและการบริโภค โดยข้อมูลขององค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ชี้ให้เห็นพลังของสหกรณ์ในการสร้างสรรค์ระบบธุรกิจภายใต้กรอบคิดการดำเนินงานที่มีมาตรฐานที่เป็นการจ้างงานกว่าร้อยละล้านคนทั่วโลก เพื่อให้บริการแก่สมาชิกและชุมชนตลอดจนการแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยตระหนักดีว่าโลกกำลังเผชิญหน้าทั้งวิกฤตเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติจากธรรมชาติ โรคระบาด ที่นับวันจะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ องค์การสหประชาชาติ จึงประกาศให้ปี 2555 เป็นปีสากลแห่งการสหกรณ์ และเชิญชวนให้ภาคีเครือข่ายทุกประเทศในโลกร่วมมือกันจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จและมีแนวปฏิบัติที่ดีให้เป็นที่ยอมรับแก่คนในสังคม และส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจภายใต้สโลแกน “สหกรณ์เป็นวิสาหกิจที่สร้างโลกได้ดีกว่า” โดยปัจจุบัน ภาคีเครือข่ายสหประชาชาติทั่วโลก ซึ่งประกอบด้วย

ด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ขบวนการสหกรณ์ และเอกชน ได้วางกรอบยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์ในทิศทางที่มุ่งปลูกฝังค่านิยมแห่งจริยธรรมแก่ประชาชนทั่วโลก และการสร้างสรรค์ธุรกิจสหกรณ์ ควบคู่ไปกับการให้บริการสนองความต้องการของสมาชิกและชุมชนในการลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มรายได้สู่การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข

เมื่อหันมาพิจารณาสถานการณ์ในประเทศของเราในประเด็นของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ-สังคมที่เป็นอยู่ ซึ่งมีรากของปัญหาที่เป็นที่มาของความเหลื่อมล้ำก็คงเห็นตรงกันว่า กลไกและวิธีการที่น่าจะเป็นทางออกที่ดีแนวทางหนึ่งสำหรับการปฏิรูปประเทศไทย คือ การรณรงค์ให้คนไทยหันมาเรียนรู้และนำเอาตัวแบบธุรกิจ “สหกรณ์” มาใช้ในการแก้ปัญหาและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมภายใต้ค่านิยมสหกรณ์ที่เชื่อมั่นในความซื่อสัตย์

ประหยัด รับผิดชอบ และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจต้องใช้เวลา แต่จะเป็นหนทางที่นำพาประเทศไทยไปสู่เป้าหมายร่วม ที่เป็นสะพานเชื่อมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์คุณค่าและนำพาสันติสุข มาสู่ประเทศไทย

บทความในตอนต่อไปจะได้กล่าวถึงกรอบคิด และแนวทางการปฏิรูปประเทศไทย โดยใช้คุณค่าสหกรณ์สู่ทางเลือกที่ดีกว่าในรูปแบบขององค์การธุรกิจของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนภาคีทุกภาคส่วนในประเทศได้ขับเคลื่อนขบวนการทางสังคมบนฐานคิดดังกล่าวข้างต้นมากกว่า 14 ปี และก่อให้เกิดเป็นทุนความรู้ ทุนทรัพยากรในรูปของตัวแบบธุรกิจที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีมาเล่าสู่กันฟัง.....

